

МСПМД (IMAS) 09.10

Друге видання
01 січня 2003 року
Поправка 5, червень 2013 року

Вимоги до очищення

Директор,
Служба ООН з питань протимінної діяльності (ЮНМАС)
1 United Nations Plaza, 6th Floor
New York, NY 10017 (Нью-Йорк)
USA (США)

Електронна пошта: mineaction@un.org
Телефон: +1 (212) 963 0691
Факс: +1 (212) 963 2498
Веб-сайт: www.mineactionstandards.org

Попередження

Цей документ є чинним із дати, вказаної на титульному аркуші. Оскільки Міжнародні стандарти протимінної діяльності (МСПМД) підлягають регулярному огляду і перегляду, користувачі повинні перевіряти їх статус на веб-сайті проекту МСПМД (<http://www.mineactionstandards.org/>) або на веб-сайті ЮНМАС за адресою (www.mineaction.org).

Повідомлення про авторські права

Цей документ ООН є одним із Міжнародних стандартів протимінної діяльності (МСПМД) і авторські права на нього є захищеними ООН. Ані цей документ, ні витяги з нього не можуть відтворюватися, зберігатися чи передаватися у будь-якій формі, за допомогою будь-яких засобів для будь-якої іншої мети без попереднього письмового дозволу Служби ЮНМАС, що діє від імені Організації Об'єднаних Націй.

Цей документ не призначається для продажу.

Директор
Служба ООН з питань протимінної діяльності (ЮНМАС)
1 United Nations Plaza, 6th Floor
New York, NY 10017 (Нью-Йорк)
USA (США)

Електронна пошта: mineaction@un.org

Телефон: +1 (212) 963 0691
Факс: +1 (212) 963 2498

Зміст

Зміст	iii
Передмова	iv
Вступ.....	v
Вимоги до очищення	1
1. Сфера застосування	1
2. Посилання	1
3. Терміни, визначення і скорочення	1
4. Специфікація очищення території	2
5. Сфери відповідальності.....	4
5.1. Національний орган з питань протимінної діяльності.....	4
5.2. Організації з розмінування	4
5.3. Моніторинговий орган	4
5.4. Інспекційний орган.....	5
Додаток А Нормативні посилання	6
Облік і реєстрація поправок.....	7

Передмова

Міжнародні стандарти для програм у сфері гуманітарного розмінування були вперше запропоновані робочими групами на міжнародній технічній конференції, яка проводилася у Данії у липні 1996 року. Були встановлені критерії для всіх аспектів процесу розмінування, рекомендовані стандарти й узгоджене нове універсальне визначення поняття «розмінування». Наприкінці 1996 року принципи, запропоновані у Данії, були розвинені робочою групою під керівництвом ООН і були розроблені «Міжнародні стандарти для проведення операцій з гуманітарного розмінування». Перше видання було опубліковане Службою Організації Об'єднаних Націй з питань протимінної діяльності (ЮНМАС) у березні 1997 року.

З того часу сфера застосування цих початкових стандартів була розширена з метою включення інших елементів протимінної діяльності та відображення змін, внесених до операційних процедур, практики і норм. Ці стандарти були перероблені і перейменовані у Міжнародні стандарти протимінної діяльності (МСПМД), перше видання яких було підготовлене у жовтні 2001 року.

Організація Об'єднаних Націй несе загальну відповідальність за створення умов і сприяння ефективному управлінню програмами протимінної діяльності, включно із розробкою і підтримкою стандартів. Тому Служба ЮНМАС є підрозділом у структурі Організації Об'єднаних Націй, що несе відповідальність за розробку і підтримку стандартів МСПМД. Підготовка стандартів МСПМД здійснюється за підтримки Женевського міжнародного центру гуманітарного розмінування.

Робота з підготовки, огляду і перегляду стандартів МСПМД здійснюється технічними комітетами за підтримки міжнародних, урядових і неурядових організацій. Найновішу версію кожного стандарту, разом із інформацією про роботу технічних комітетів, можна знайти за посиланням <http://www.mineactionstandards.org/>. Окремі стандарти МСПМД переглядаються не рідше ніж раз на три роки для відображення змін, які мають місце у нормах і практиці протимінної діяльності, а також для введення цих змін до міжнародних правил і вимог.

Вступ

Розблокування території є процесом застосування усіх необхідних зусиль для виявлення, визначення і видалення усякої присутності і підозри на присутність мін (ВЗВ) шляхом проведення нетехнічного обстеження, технічного обстеження та/або очищення. Критерії "усіх необхідних зусиль" повинні визначатися НОПМД. Очищення є останнім видом діяльності у цьому процесі, що, в ідеалі, має проводитися лише у підтверджених небезпечних районах (ПНР), які, зазвичай, встановлюються після проведення нетехнічного або технічного обстеження.

Метою очищення є виявлення і видалення або знищення всіх небезпек, пов'язаних з мінами і вибухонебезпечними залишками війни (ВЗВ), (включно з суббоєприпасами, які не вибухнули), з визначеного району, на визначену глибину для гарантування безпеки території для землекористувачів. Метою є пропагування культури, за якої громада фахівців з розмінування прагне досягти цієї цілі шляхом розробки і застосування належних процедур управління, впровадження і постійного удосконалення навичок менеджерів і спеціалістів з розмінування, а також закупівлею безпечного, дієвого та ефективного обладнання.

Особи, в інтересах яких виконуються програми гуманітарного розмінування, повинні бути впевнені у тому, що очищена і розблокована територія є безпечною для їхнього користування. Це вимагає систем управління і процедур очищення, які є належними, результативними, ефективними і безпечними. Усі відповідні групи і члени місцевої громади мають бути залучені до цього процесу, а також мають отримувати регулярні інструктажі та пояснення під час операції очищення, оскільки це є дуже ефективним заходом зміцнення довіри. Зв'язок з громадами (ЗГ) є невід'ємною складовою процесу розблокування території і може здійснюватися командою інформування про мінну небезпеку та небезпеку ВЗВ (ІМН) або належним чином навченими членами організації з розмінування.

У цьому стандарті приймається двоетапний підхід. Перший етап - Забезпечення якості (ЗЯ) передбачає акредитацію і моніторинг організації з розмінування до і після процесу очищення. Для досягнення цього, організація з розмінування обов'язково має створити організацію з дієвим управлінням, розробити і підтримувати процедури, а також застосовувати ці процедури безпечним, дієвим і ефективним чином. Процедури управління мають бути прозорими і піддаватися аудиту. Має проводитися моніторинг залучення громади до процесу розмінування як елемент процесу ЗЯ. Другий етап - Контроль якості (КЯ) передбачає процес інспекції очищеної території до її офіційного розблокування бенефіціару для використання.

Таке спільне застосування ЗЯ (до і під час процесу очищення) з забезпеченням якості після очищення допоможе досягти прийняттого рівня впевненості у тому, що територія є безпечною для її цільового використання. Якість очищення обов'язково повинна бути прийнятною як для Національного органу з питань протимінної діяльності (НОПМД), так і для місцевої громади, яка отримує від цього користь.

У тих випадках, де міни не очікуються, залежно від ситуації, мають виконуватися рекомендації, надані у МСПМД (IMAS) 09.11 "Очищення району боїв" (ОРБ) або МТНБ (IATG) 11.30 "Вибухи у зоні зберігання боєприпасів – Очищення ЗВНП".

Вимоги до очищення

1. Сфера застосування

Цей стандарт характеризує "очищення" як частину процесу розблокування території і встановлює систему якості (тобто, організацію, процедури і сфери відповідальності), необхідну для визначення того, що територію було очищено організацією з розмінування відповідно до її контрактних зобов'язань.

МСПМД (IMAS) 09.11 надає рекомендації щодо очищення району боїв. МТНБ (IATG) 11.30 "Вибухи у зоні зберігання боєприпасів – Очищення ЗВНП" надає рекомендації з очищення району навколо майданчика зберігання боєприпасів після небажаного вибуху.

2. Посилання

Список нормативних посилань наводиться у Додатку А. Нормативні посилання є важливими документами, на які посилається цей стандарт, і які є складовою положень цього стандарту.

3. Терміни, визначення і скорочення

Повний глосарій всіх термінів, визначень і скорочень, які використовуються у серії стандартів МСПМД, подано у документі МСПМД (IMAS) 04.10.

У серії стандартів МСПМД, слова 'shall', 'should' і 'may' використовуються для позначення бажаного ступеня забезпечення відповідності. Це вживання відповідає термінології, що використовується у стандартах і керівних принципах ІСО (ISO):

- a) слово "shall" використовується для зазначення вимог, методів або специфікацій, які мають застосовуватися для того, щоб відповідати стандартам;
- b) слово "should" використовується для зазначення бажаних вимог, методів або специфікацій; і
- c) слово "may" використовується для зазначення можливого методу або способу дії.

Термін «Національний орган з питань протимінної діяльності» (НОПМД) означає урядовий орган, часто – міжвідомчий комітет, у країні, що постраждала від дії мін, на який покладено обов'язок регулювання, управління і координації протимінної діяльності

Примітка: За відсутності НОПМД, може виявитися необхідним і належним для ООН, чи якогось іншого авторитетного міжнародного органу, взяти на себе певну частину обов'язків або всі обов'язки і виконувати деякі або всі функції Центру протимінних операцій (ЦПМО) або, що відбувається рідше – функції самого НОПМД.

Термін "організація з розмінування" означає будь-яку організацію (урядову, неурядову або комерційну), яка відповідає за виконання проектів або завдань з розмінування. Організації з розмінування мають штаб-квартири і допоміжні служби, і складаються з одного чи більше підрозділів.

Термін "моніторинговий орган" означає будь-яку організацію, що проводить моніторинг роботи організації з розмінування та її підрозділів від імені НОПМД.

Термін "інспекційний орган" означає будь-яку організацію, яка від імені НОПМД здійснює контроль якості (КЯ) після завершення очищення території шляхом застосування процедур випадкової вибірки, або інших належних і узгоджених методів інспекції.

4. Специфікація очищення території

Територія повинна прийматися як "очищена" коли організація з розмінування забезпечила видалення та/або знищення усіх небезпек, пов'язаних з мінами і ВЗВ (включно з суббоеприпасами, що не вибухнули), із вказаного району на вказану глибину.

Вказаний район, який підлягає очищенню, повинен визначатися шляхом нетехнічного та/або технічного обстеження або на основі іншої достовірної інформації, яка встановлює обсяг району небезпеки, пов'язаної з мінами і ВЗВ. Див. стандарт МСПМД (IMAS) 08.10 щодо нетехнічного обстеження і стандарт МСПМД (IMAS) 08.20 щодо технічного обстеження.

Примітка: Пріоритети очищення повинні визначатися на основі зважування впливу на окрему громаду з пріоритетами національної інфраструктури.

Вказана глибина очищення повинна визначатися за допомогою технічного обстеження, або ж на основі іншої достовірної інформації, яка встановлює очікувану глибину небезпек, пов'язаних з мінами і ВЗВ, а також оцінки планованого землекористування. За відсутності достовірної інформації про глибину місцевих небезпек, пов'язаних з мінами і ВЗВ, Національний орган з питань протимінної діяльності має розглянути доцільність прийняття певної стандартної глибини. Для очищення мін з мінімальним вмістом металу і коли планується використання металошукачів, ця стандартна глибина має ґрунтуватися на глибині надійного виявлення металошукачів, які використовуються. Незалежні тести показали, що міни з мінімальним вмістом металу можуть бути виявлені за допомогою сучасних металошукачів на глибинах пошуку до 130 мм нижче початкового рівня поверхні. Тому така стандартна глибина не повинна бути меншою за 130 мм. Необхідна глибина очищення може коригуватися з поступом робіт з очищення. Будь-яка поправка повинна узгоджуватися між НОПМД та організацією з розмінування і повинна бути офіційно зафіксована.

Коли міни і ВЗВ очікуються на більших глибинах, ніж ті, що можуть бути надійно виявлені за допомогою наявних металошукачів, необхідно вибрати альтернативний або комбінований метод очищення.

Вказаний район, який підлягає очищенню, і необхідна глибина очищення мають бути представлені організації з розмінування Національним органом з питань протимінної діяльності у замовленні на виконання завдання. У замовленні на виконання завдання також можуть вказуватися:

- a) будь-які додаткові заходи, які вимагаються, наприклад, маркування;
- b) ресурси для розмінування, які будуть використовуватися;
- c) очікувана тривалість роботи організації з розмінування над завданням;
- d) будь-які додаткові вимоги до якості очищення; і
- e) вимоги до моніторингу та інспекції.

Видалення та/або знищення всіх небезпек, пов'язаних з мінами і ВЗВ, у вказаному районі на вказану глибину повинно забезпечуватися шляхом:

- f) використання акредитованої організації(-й) з операційно акредитованими можливостями, такими як очищення вручну, команди МРС, механічні системи і команди зв'язку з громадами. Настанови щодо акредитації організацій розмінування подано у МСПМД (IMAS) 07.30;

- g) використання належної практики управління і застосування безпечних і дієвих операційних процедур. Настанови щодо безпеки майданчика розмінування і безпечної відстані подано у МСПМД (IMAS) 10.20. Інформацію щодо засобів індивідуального захисту подано у МСПМД (IMAS) 10.30. Стандарт МСПМД (IMAS) 09.30 дає настанови щодо знешкодження вибухонебезпечних предметів (ЗВНП). МТНБ (IATG) 11.30 "Вибухи у зоні зберігання боєприпасів – Очищення ЗВНП" надає рекомендації з очищення після вибухів на майданчику зберігання боєприпасів;
- h) моніторингу організації з розмінування та її підрозділів. Настанови щодо моніторингу організацій з розмінування подано у МСПМД (IMAS) 07.40; і
- i) проведення процесу інспекції очищеної території після очищення. Якщо потрібно, система проведення вибірки зразків після очищення пояснюється у МСПМД (IMAS) 09.20.

У контрактних угодах має вказуватися район, який має бути очищено, глибина очищення і вимоги до моніторингу та інспекції. Вони повинні визначатися НОПМД та узгоджуватися під час укладання контрактних угод.

Примітка: Визначення глибин очищення буде залежати від планованого землекористування, ймовірної небезпеки, пов'язаної з мінами і ВЗВ, у районі, який має бути очищений, та інших факторів навколишнього середовища. Наприклад:

- Міни і ВЗВ, включно з суббоєприпасами, що не вибухнули, можуть знаходитися на поверхні ґрунту. У цьому випадку специфікація може вимагати видалення та/або знищення лише небезпек, пов'язаних з мінами і ВЗВ, які закладені на поверхні. Коли присутність мін не очікується, див. МСПМД (IMAS) 09.11 "Очищення району боїв".
- Очищення у міських районах може вимагати видалення багатометрових завалів як частини процесу очищення.
- У тих ситуаціях, де було використано великі бомби і ракети, а також касетні боєприпаси, глибина очищення може складати кілька метрів.
- Повзучі піски у пустельних районах або прибережних зонах можуть вимагати очищення на глибину 1.0 м або 2.0 м для того, щоб знайти і знищити міни, які початково були встановлені на глибині не більше 10 см.

Примітка: Якщо рівень ґрунту після початкового встановлення мін змінився, то контрактні угоди мусять бути сформульовані таким чином, щоб гарантувати відсутність непорозумінь щодо глибини очищення, яка вимагається.

Примітка: Можуть скластися такі обставини, за яких організація з розмінування фінансується для роботи у районі з мандатом на виявлення своїх власних завдань з очищення на основі загальних пріоритетів, наданих донором і/або НОПМД. За таких обставин, організація з розмінування має використовувати настанови, що містяться у МСПМД (IMAS) 07.11 "Розблокування території" до початку очищення, і має офіційно зареєструвати район і глибину планованого очищення.

Примітка: Зв'язок з громадами має на меті забезпечити чутливість програм протимінної діяльності та їх чуйність до потреб і пріоритетів громад, включно з особливими потребами чоловіків, жінок, хлопців і дівчат. Він також повинен забезпечити розуміння і підтримку протимінної діяльності з боку громад, які постраждали від мін.

5. Сфери відповідальності

5.1. Національний орган з питань протимінної діяльності

НОПМД повинен:

- a) вказати район, який має бути очищений, і глибину очищення у контрактах і договорах;
- b) вказати стандарти і настанови щодо ЗЯ і КЯ, які мають застосовуватися до контрактів і договорів на очищення;
- c) акредитувати організації з розмінування щодо придатності до виконання очищення;
- d) забезпечувати систему моніторингу роботи організацій з розмінування; і
- e) вести реєстр очищеної і неочищеної території із відображенням стану очищення для кожного небезпечного району.

5.2. Організації з розмінування

Організація, яка бере на себе проведення очищення, повинна:

- a) отримати акредитацію НОПМД для роботи у якості організації з очищення;
- b) застосовувати стандарт очищення НОПМД. За відсутності національних стандартів, організація з очищення повинна застосовувати МСПМД (IMAS), або такі стандарти, які вказуються у її контракті чи договорі;
- c) вести і надавати документацію щодо очищення відповідно до специфікацій НОПМД;
- d) застосовувати управлінську практику та операційні процедури з метою очищення території відповідно до вимог, вказаних у контракті і договорі(-ах);
- e) забезпечувати повне інформування громади, що постраждала від мін, про всі заходи з розмінування у районі і конкретні наслідки для чоловіків, жінок і дітей громади.

За відсутності НОПМД, організація з розмінування повинна взяти на себе додаткові обов'язки. Вони включають такі обов'язки, але не обмежуються ними:

- f) для кожного небезпечного району і до початку будь-якого очищення, узгодити вимоги та офіційно задокументувати район планованого очищення і глибину планованого очищення;
- g) встановити і застосовувати систему моніторингу заходів з очищення, а також інспекцій очищеної території після завершення очищення; і
- h) надавати допомогу країні-господарю під час створення НОПМД у формуванні національних стандартів якості очищення.

5.3. Моніторинговий орган

Моніторинговий орган повинен:

- a) отримати від НОПМД акредитацію на роботу в якості моніторингового органу;

- b) здійснювати моніторинг організації з розмінування та її підрозділів відповідно до МСПМД (IMAS) 07.40 і вимог НОПМД; і
- c) вести і надавати документацію про моніторингові інспекції, як це визначає НОПМД.

5.4. Інспекційний орган

Інспекційний орган повинен:

- a) отримати від НОПМД акредитацію на роботу в якості інспекційного органу.
- b) застосовувати процедури вибірки зразків відповідно до стандарту МСПМД (IMAS) 09.20 і вимог НОПМД; і
- c) вести і надавати документацію про інспекції, як це вказується НОПМД.

Додаток А (Нормативні) Посилання

Нижчезазначені нормативні документи містять положення, які шляхом посилання в цьому тексті, являють собою положення цієї частини стандарту. Для датованих документів, на які даються посилання, подальші поправки або зміни до будь-якої з таких публікацій не застосовуються. Проте сторони угод, які ґрунтуються на цій частині стандарту заохочуються в тому, щоб дослідити можливість застосування найновіших видань зазначених нижче нормативних документів. У разі недатованих документів використовується найостанніше видання нормативного документа, на який дається посилання. Члени ICO (ISO) і МЕК (IEC) ведуть реєстри чинних на даний момент стандартів ICO (ISO) або ЄС (EN):

- a) МТНБ (IATG) 11.30 "Вибухи у зоні зберігання боєприпасів – Очищення ЗВНП";
- b) МСПМД (IMAS) 04.10 "Глосарій термінів і визначень";
- c) МСПМД (IMAS) 07.30 "Акредитація організації з розмінування";
- d) МСПМД (IMAS) 07.40 "Моніторинг організацій з розмінування";
- e) МСПМД (IMAS) 07.11 "Розблокування території";
- f) МСПМД (IMAS) 08.10 "Нетехнічне обстеження";
- g) МСПМД (IMAS) 08.20 "Технічне обстеження";
- h) МСПМД (IMAS) 09.11 "Очищення району боїв";
- i) МСПМД (IMAS) 09.20 "Інспекція очищеної території: настанови щодо застосування процедури вибірки зразків";
- j) МСПМД (IMAS) 09.30 "Знешкодження вибухонебезпечних предметів";
- k) МСПМД (IMAS) 10.20 "Безпека і гігієна праці - безпека на майданчику проведення розмінування"; і
- l) МСПМД (IMAS) 10.30 "Засоби індивідуального захисту".

Потрібно використовувати найостаннішу версію/видання цих довідкових документів. Центр ЖМЦГР зберігає копії всіх довідкових документів, які використовуються у цьому стандарті. Реєстр найновіших версій/видань стандартів, настанов і довідкових документів МСПМД ведеться ЖМЦГР і з ним можна ознайомитися на сайті МСПМД (<http://www.mineactionstandards.org/>). НОПМД, працедавці та інші зацікавлені органи й організації повинні отримати їх примірники перш ніж розпочинати програми протимінної діяльності.

Облік і реєстрація поправок

Внесення поправок до МСПМД

Серія стандартів МСПМД підлягає офіційному перегляду на трирічній основі, проте це не виключає внесення поправок в межах цих трирічних періодів з причин операційної безпеки й ефективності, або ж для редакційних цілей.

При внесенні поправок до цього МСПМД, їм надається номер, а дата і загальна інформація про відповідну поправку відображаються у нижченаведеній таблиці. Поправка також буде вказана на титульній сторінці МСПМД шляхом її зазначення під датою видання і фразою «містить поправку номер(-у) 1 тощо».

Після завершення офіційного огляду кожного МСПМД можуть випускатися нові видання. Поправки аж до самої дати нового видання будуть внесені до нового видання і таблиця реєстру поправок буде очищена. Після цього реєстрація поправок почнеться знову до того часу, поки не буде проведено новий огляд.

Версіями МСПМД з найостаннішими поправками є версії, розміщені на веб-сайті МСПМД за адресою www.mineactionstandards.org.

Номер	Дата	Інформація про поправку
1	01 грудня 2004р.	1. Зміни форматування. 2. Незначні зміни редагування тексту. 3. Зміни термінів, визначень і скорочень, де це є необхідним для забезпечення відповідності цього МСПМД стандартам МСПМД (IMAS) 04.10.
2	24 січня 2007р.	1. Незначні зміни/доповнення до першого і другого абзаців передмови. 2. Видалення якості із статті 4 специфікація очищення. 3. Стаття 4, включення нового четвертого абзацу щодо замовлень на виконання завдання. 4. Додавання пункту списку "d" до п. 5.1 Національний орган з питань протиміної діяльності (НОПМД). 5. Включення терміну " міни і ВЗВ ". 6. Видалення терміну "загроза" у всьому МСПМД.
3	01 березня 2010р.	1. Незначні зміни в усьому документі. 2. Зміна визначення НОПМД. 3. Видалення Додатка В і посилань на нього у статті 3. 4. Впровадження концепції розблокування території і включення посилань на розблокування землі з МСПМД (IMAS) 08.20, 08.21 і 08.22. 5. Включення суббоєприпасів /касетних боєприпасів для забезпечення питань щодо касетних боєприпасів. 6. Забезпечення включення гендерних питань і питань етнокультурного розмаїття - незначні доповнення на цю тему. 7. Включення нормативного посилання на документ ПРООН/Ресурсний центр контролю ЛСО у Південно-східній Європі (UNDP/SEESAC) RAMD/S 05.55.
4	01 серпня 2012р.	1. Включення документа МТНБ (IATG) 11.30 до вступу, сфери застосування, статті 4 і як нормативного посилання у Додатку А. 2. Видалення нормативного посилання на ПРООН/Ресурсний центр контролю ЛСО у Південно-східній Європі (UNDP/SEESAC) RAMD/S 05.55. 3. Проведено огляд щодо впливу розробки МТНБ (IATG). 4. Незначні типографічні поправки.
5	01 червня 2013р.	1. Проведено огляд щодо впливу нового МСПМД на розблокування території. 2. Номер поправки включений до заголовка і колонтитулу. 3. Оновлено терміни "розблокування землі" у Вступі. 4. По всьому тексту оновлені посилання на МСПМД Розблокування території, нетехнічне обстеження та технічне обстеження.